

Шифра ученика: |

Укупан број бодова: |

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2017/2018. година

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК

ПРИЈЕМНИ ИСПИТ ЗА УПИС УЧЕНИКА У ПРВИ РАЗРЕД – ОБДАРЕНИ УЧЕНИЦИ
У ФИЛОЛОШКОЈ ГИМНАЗИЈИ ЗА ШКОЛСКУ 2018/2019. ГОДИНУ

УПУТСТВО ЗА РАД

- За решавање теста предвиђено је **120 минута**.
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни (посебно обрати пажњу на употребу великог слова).
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати именица, а не им. или локатив, а не лок. и слично).
- Задатке не мораш да радиш према редоследу којим су дати.
- Коначне одговоре напиши **хемијском оловком**. Док решаваш задатке, можеш да користиш графитну оловку, резач и гумицу.
- Не признају се одговори који су написани графитном оловком, као ни одговори који су прецртани и исправљани.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи.

Желимо ти много успеха на пријемном испиту!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

1. Мисионарска браћа Ћирило и Методије су за основицу старословенског језика узели говор Словена из околине једног града. Који је то град био?

Одговор: _____.

2. У ком веку су Ћирило и Методије дошли у Велику Моравску како би проповедали хришћанство?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) у VIII веку
б) у IX веку
в) у XI веку
г) у X веку

2. 1. Које године је објављен *Српски рјечник* (прво издање) Вука Стефановића Караџића?

Одговор: _____

2. У овом речнику речи су са српског преведене на још два језика. Који су то језици?

Одговор: _____ и _____

3. Колико речи је обрађено у овом речнику?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) око 10.000 речи
б) око 26.000 речи
в) око 48.000 речи
г) око 54.000 речи

3. 1. На линијама напиши називе дијалеката који су ушли у основицу српског књижевног језика.

_____ и _____

2. Заокружи слово испред тачног одговора.

Акцентски систем наведених дијалеката састоји се:

- а) од три акцента и постакцентске дужине;
б) од четири акцента и преакцентске дужине;
в) од четири акцента и постакцентске дужине;
г) од три акцента и неакцентованих дужина.

4. У следећем низу подвучи све дијалекте **екавског** изговора.

источнохерцеговачки

зетско-јужносанџачки

призренско-тимочки

шумадијско-војвођански

косовско-ресавски

5. Заокружи слово испред низа у коме све речи имају **исти акценат**.

а) ходати, хладити, хипотека, хипотеза, хиљада

б) паковати, пазити, пазух, памет, паметан

в) нож, тон, јек, карта, травка, труба, травњак

г) топлота, топола, требити, треперав, топљикав

6. Поред сваке речи упиши у квадратић број који стоји испред гласовне промене од које се у тој речи **одступа**.

а) вођство

1 – сажимање самогласника

б) једанпут

2 – јотовање

в) црноока

3 – асимилација самогласника

г) дјевојка

4 – једначење сугласника по месту творбе

5 – једначење сугласника по звучности

7. Одреди врсте речи у следећој реченици.

Учини му се да чује доле шкрипутање старе капије.

Реч у реченици	Врста речи
учини (се)	
му	
да	
чује	
доле	
шкрипутање	
старе	
капије	

8. Одреди **род, број и падеж** подвучених именица у реченицама.

1. Кад смо сели у кола, ја сам све онако урадио као што си ми рекла.

род: _____ број: _____ падеж: _____

2. Из дана у дан ће сунце претварати њихово зеленило у медно жутило.

род: _____ број: _____ падеж: _____

3. Та јабука још увек стоји и подноси, ето, годинама њихове позледе.

род: _____ број: _____ падеж: _____

9. 1. У следећој реченици подвуци **именице у акузативу**.

У даљем разговору причао ми је како је изучавао шумарство, а сад радо чита чланке о сточарству, па мисли да набави неколико крава и да гаји телад, јер ту мора да су добри приходи.

2. Препиши из реченице **прилог** који може имати компарацију.

Одговор: _____

10. Напиши називе подвучених **глаголских облика** у следећим реченицама.

1. Кад би читала сва моја писма, зачудила би се тако различитим расположењима у којима су писана.

Глаголски облик: _____.

2. Пред зору, носећи две пушке и бакрач, Станко отрча у чету.

Глаголски облик: _____.

3. Кад сам гледала напоље у дубину природе, онда сам била срећна, заиста срећна.

Глаголски облик: _____.

4. После подне она му опет свираше на клавиру омиљени квартет.

Глаголски облик: _____.

11. У следећој реченици заокружи **главни члан** подвучене објекатске **синтагме**.

Међу њима угледа опет дебело и доброћудно подсмешљиво лице онога са црвеним крстом на руци који му је помогао.

12. У свим датим реченицама постоје објекти.

Заокружи **слова** испред оних реченица које имају **и прави и неправи објекат**.

- а) Мајка ми је обукла нове хаљине,
- б) подсекла ми нокте,
- в) очешљала ме на раздељак,
- г) ставила ми у џеп чисту марамицу,
- д) пољубила ме у чело.

13. На линијама напиши тип **напоредног односа** који постоји међу следећим независним реченицама.

1. Народ има све слободе, али их не употребљава.

_____

2. Падала је киша, те нисмо отишли на излет.

_____

3. Све књиге су стајале на полици, само је Андрићев роман недостајао.

_____

14. Којим редоследом се нижу **зависне реченице** у датој комуникативној реченици?

Сећам се да ми је отац нешто причао о једном чувеном граду, у коме су наши преци пролили силну крв, а као кроз сан чујем како ми је говорио да крај њега теку две реке.

Заокружи **слово** испред тачног одговора.

- а) изрична, месна, изрична, изрична
- б) односна, изрична, месна, изрична
- в) изрична, односна, изрична, изрична
- г) изрична, односна, изрична, односна

15. У следећој реченици обрати пажњу на грађење речи. Подвуци оне речи које су добијене претварањем.

Идуће године одједном је грануло крај вишеградске скеле неко нарочито пролеће.

16. Из речи ОТПЕВАТИ издвој:

1. творбену основу: _____;

2. граматички наставак: _____;

3. префикс: _____;

4. корен: _____.

(Напомена: Да би одговор био признат, неопходно је да правилно употребиш цртице.)

17. 1. Који лексички однос илуструју дати глаголи?

иступити¹ – изићи, одвојити се из неке групе, строја; напустити какву организацију, друштво и сл.
иступити² – учинити да нешто постане тупо: иступити секиру

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) синонимија
- б) антонимија
- в) хомонимија

2. Заокружи слово испред тачног одговора.

Експресивно значење *постыаѝи сенилан, исхлайейѝи, ойѝуйейѝи* настало је метафоричким путем на основу значења глагола:

- а) иступити¹
- б) иступити²

18. Заокружи слово испред тачног одговора.

Фразеологизам *учиниѝи некоме медвеђу услугу* значи:

- а) учинити некоме велику услугу;
- б) својом услугом нанети некоме штету;
- в) својом услугом спасити некога од зла;
- г) учинити некоме услугу и тражити нешто заузврат;
- д) учинити некоме услугу, а да то од нас није ни тражено.

19. Заокружи **слова** испред **три реченице** које су написане у складу са **правописним правилима** српског језика.

- а) Петрова девојка је Водолија у хороскопу.
- б) Зими смо у дворишту правили Снешка белића.
- в) Учили смо како се добија аорисна основа.
- г) Нове ципеле купила сам у Београђанци.
- д) Сањам да одпутујем у Град светлости.
- ђ) Сваке године прослављамо Светог Саву.
- е) Желимо Вам срећне Ускршње празнике!
- ж) Градска болница је добила Рендгенов апарат.

20. Следећу реченицу препиши писаним словима и у складу са правописним правилима српског језика.

ауто портрет без браде, ремек дело винсента ван гога, продато је 1998 године у њу јорку за 72 милијона америчких долара.

---

21. Прочитај извод из **биографије** једног нашег писца, па на линији испод текста напиши његово име и презиме.

Родио се на Змијању, у врлетном троуглу планина између Бањалучке, Јајца и Кључа. Видевши у њему противника државе, државни органи су га често хапсили и кривично гонили. На њега се гледало као на једног од најсмелијих подстрекача српског народног поноса и проповедника друштвене правде. Написао је збирке приповедака *С ѿланине и исѿод ѿланине и Јауци са Змијања*. Написао је и две политичко-социјалне сатире.

Одговор: _____

22. Прочитај следећи одломак и одговори на захтеве.

Прођосмо кроз средњи ходник и спустисмо се низ неколико натрулих басамака у једну мању, четвороугаону авлију. Са све четири стране висок зид. Осим врата на која смо ушли, само још у противном зиду једна мала врата, као капиџик, очигледно затворена или закована одавно. [...] У простору који је остајао од греде до земље, отприлике један добар педаљ, ја угледах нечије две ципеле, непомичне и грчевито припијене једна уз другу. Понесен том чудном хајком, дозволах Мила знаком и указах му поносно прстом на моје откриће.

Наслов дела: _____

Име и презиме аутора: _____

Књижевни род: _____

23. У поље поред имена **усменог ствараоца** упиши број који се налази испред наслова народне песме коју је тај певач испевао. Два наслова су вишак.

1.	<i>Зигање Скадра</i>
2.	<i>Марко Краљевић и Муса Кесеџија</i>
3.	<i>Иво Сенковић и аџа од Рибника</i>
4.	<i>Бој на Мишару</i>

Филип Вишњић	
Тешан Подруговић	

24. Напиши имена **ликова** који су изговорили наведене стихове, **наслов** песама и **књижевне врсте** којима песме припадају.

	Стихови	Име лика	Наслов песме	Књижевна врста	
1.	Нек ме спусте на зелену траву; Љуто ме је забољела глава, Јарко ми је омрзнуло сунце.				☐
2.	Нијесам ти брата отровала, Веће сам те с братом помирила.				☐
3.	Нит' сам луда, нит' одвише мудра нит' сам вила – да збијам облаке, већ ђевојка да гледам преда се.				☐

25. Заокружи **слово** испред књижевног дела чија тема је трагични догађај из **Првог светског рата**.

- а) *Сеобе*, Милош Црњански
- б) *Плава њорбница*, Милутин Бојић
- в) *Све ће њо народ њозлајијији*, Лаза Лазаревић
- г) *Крвава бајка*, Десанка Максимовић
- д) *Свейли њробови*, Јован Јовановић Змај

26. Заокружи **слова** испред наслова књижевних дела која садрже епизоду **мегдана**.

- а) *Диоба Јакшића*
- б) *Кањош Мацеџонович*
- в) *Иво Сенковић и аја од Рибника*
- г) *Жениџба Милића Барјакѡара*
- д) *Жениџба Душанова*

27. Напиши имена ликова **којима су упућене** наведене реченице.

1.

Митар: Каква те моџа снашла, несрећо, кад ти стоје руке испуцане као паљеви.

Одговор: _____

2.

– Прођи се белаја и боја – доџаде Фурлан – него хајде под мој шатор да ручамо, а вјеруј ми, незнана делијо, тај дужд за кога ћеш гинути, једнаки је душманин и мени и теби...

Одговор: _____

3.

Јела, ужаснута, викну: – Ма зар Пиргу? Хоћеш да продаш Пиргу?

Одговор: _____

28. Испред имена коња напиши број којим је означен књижевни јунак којем **коњ** припада.
Један јунак је вишак.

1 – Војвода Момчило	_____ Шарац
2 – Марко Краљевић	_____ Зеленко
3 – Дамјан Југовић	_____ Јабучило
4 – Милош Обилић	

29. Испред наслова књижевног дела напиши број којим је означена **књижевна врста** којој дело припада.
Наслов једне књижевне врсте је вишак.

_____ <i>Аска и вук</i> , Иво Андрић	1 – комедија
_____ <i>Покондирена ѿиква</i> , Јован Стерија Поповић	2 – поема
_____ <i>Ламени над Београдом</i> , Милош Црњански	3 – лирска песма
_____ <i>Плава звезда</i> , Мирослав Антић	4 – приповетка
	5 – роман

30. Заокружи **слова** испред назива **књижевнонаучних** врста.

- а) биографија
- б) поема
- в) мемоари
- г) мит
- д) путопис
- ђ) дневник
- е) балада
- ж) легенда

- 31.** Пажљиво прочитај строфу из песме *Погне* Јована Дучића и посебну пажњу обрати на **риму**. Одговори на захтеве испод строфе.

Прах сунчани трепти над испраним песком,
И сребрни галеб понекад се види,
Светлуца над водом. И миришу хриди
Мирисом од риба и модријем вреском.

Допуни следеће реченице тако да буду тачне.

1. Према распореду стихова који се римују, врста риме у овој строфи је _____.

2. Према томе колико се слогова гласовно подудара, обе риме у овој строфи су _____.

- 32.** Прочитај прве две строфе из песме *Ограда* Милована Данојлића и напиши назив **врсте строфе**.

На самом крају Београда
Уздиже се стара ограда,

Засута асфалтом – очврслом лавом –
А с друге стране обрасла травом.

Врста строфе: _____

- 33.** Прочитај следећи опис, па одговори на захтев.

Бркове ушиљио, косу остраг поделио, а зулуфе пустио, до јагодица. Дебео у лицу, шишкав у телу; накривио некакав шеширић, а преко прслука златан ланац.

Врста дескрипције којом се описује књижевни лик назива се _____.

- 34.** Прочитај одломак и подвуци део текста у којем уочаваш **унутрашњи монолог**.

– Сине – обрати му се отац овај пут строго – или ћеш сад одмах ући у воду, или вечерас нема ништа од телевизије.

Да нисам претерао? Можда сам престрог према њему?

– Погледај, сине, како је то једноставно – покуша му показати. – Само, ево, овако, испружиш руке и бројиш: један, два, три...

(Ефраим Кишон, *Код куће је најгоре*)

35. У следећем низу подвучи појмове који се односе само на **писану књижевност** (а не и на усмену књижевност).

епика   певач   драма   писац   балада
поема   романса   лирика   епизода

36. Прочитај следеће стихове из народне песме *Зигање Скадра*, па одговори на захтев.

Кад то зачу Вукашине краљу,
Он подвикну Рада Неимара,
Раде викну три стотин' мајстора:
Гради краље Скадар на Бојани,
Краље гради, вила обалује,
– Не да вила темељ подигнути,
А камоли саградити града!
Па дозивље из планине вила:
„Море, чу ли, Вукашине краљу,
Не мучи се и не харчи блага!
Но ето сте три брата рођена,
У свакога има вјерна љуба;
Чија сјутра на Бојану дође
И донесе мајсторима ручак,
Зиђите је кули у темеља:
Тако ће се темељ обдржати,
Тако ћете саградити града.”

Основни мотив око кога је изграђена песма *Зигање Скадра* припада групи мотива које је могуће пронаћи у сличном облику у усменој и писаној традицији многих народа. Овакви мотиви се називају _____.

37. Прочитај одломак из *Сумњивої лица* Бранислава Нушића и међу понуђеним **одликама драме** подвучи оне које препознајеш у наведеном тексту.

ЈЕРОТИЈЕ (*Шећа узбуђено с рукама њозади држећи једно њисамце.*)

АНЂА (*долази из леве собе*): Што си ме звао?

ЈЕРОТИЈЕ (*њодмеће јој њисмо њод нос*): Помириши!

подела на чинове

дидаскалије

дијалог

смењивање сцена

лица

38. Прочитај строфу из песме *Вече* Ђуре Јакшића.
Заокружи слово испред низа **стилских фигура** које учаваш у наведеним стиховима.

Немо поток бежи – ко зна куда тежи?

Можда гробу своме – мору лађаноме!

а) персонификација, поређење, хипербола

б) персонификација, епитет, метафора

в) алегорија, словенска антитеза, симбол

г) асонанца, поређење, оноματοпеја

39. Прочитај стихове из *Горскої вијенца* Петра Петровића Његоша и одговори на захтеве.

Шта би било одучити трске

Да не чине поклон пред орканом?

Ко потоке може уставити

да к сињему мору не хитају?

Заокружи слово испред тачног одговора.

1. Наведени стихови део су:

а) прогласа црногорских главара;

б) одговора који је владика Данило упутио Селим-паши;

в) монолога Вука Мандушића;

г) писма које је Селим-паша упутио владици Данилу.

2. Смисао наведених стихова јесте:

а) да истакну да се слабији потчињава јачем;

б) да укажу на сукоб међу црногорским племенима;

в) да упозоре на човекову немоћ пред силама природе.

40. Прочитај песму *Наслеђе* Милана Ракића. Док читаш, размишљај о родољубивом осећању лирског субјекта у песми, па одговори на захтев.

Ја осећам данас да у мени тече
Крв предака мојих, јуначких и грубих,
И разумем добро, у то мутно вече,
Зашто бојне игре у детињству љубих.

И презирем тугу, заборављам бољу,
Јер у мени тече крв предака моји,
Мученика старих и јунака који
Умираху ћутке на страшном кољу.

Јест, ја сам се дуго са природом хрв'о,
Успео сам – све се може кад се хоће –
Да на ово старо и сурово дрво
Накалемим најзад благородно воће.

И сад, ако плачем кад се месец крене
С ореолом модрим низ небесне путе,
Ил' кад старе шуме, чаробне сирене,
Једно тужно вече злокобно заћуте,

Ја осећам ипак, испод свежих грана
И калема нових, да, ко некад јака,
У корену старом струји снажна храна,
Неисцрпна крепост старинских јунака.

Све ишчезне тада. Заборављам бољу,
А преда ме стају редом преци моји,
Мученици стари, и јунаци који
Умираху ћутке на страшном кољу...

Заокружи **слова** испред одговарајућих тумачења.

- а) Свест о херојској прошлости свог народа јача родољубива осећања лирског субјекта.
- б) Лирски субјекат не повезује славну прошлост са новим погледом на свет.
- в) Лирски субјекат са поносом истиче немо подношење мука својих предака.
- г) Лирски субјекат је обесхрабрен због тужне судбине свог народа.
- д) Снажна осећања лирског субјекта уједињују се са снагом епске традиције.

